

Sv. Vojtěch

1. Přenesme se do 10. století do české krajiny, o kterou se dělily dva mocné knížecí rody – Slavníkovci a Přemyslovci. Krásnou zem pokrývaly hluboké lesy plné nejrozmanitější zvěře. Prostý lid žil na venkově nebo v blízkosti hradů. Poddaní sice slyšeli o křesťanství, ale stále uctívali nejrůznější modly.
2. Část tohoto kraje patřila vznešenému a mocnému muži, knížeti Slavíkovi. Spolu se svou ženou Střezislavou a dětmi žil na hradě Libici nad Cidlinou. Měli velké bohatství, které jim kdejaký rod záviděl. Přestože byl Slavník zemským pánem, zajímal se o potřeby svých poddaných, zvláště chudých.
3. Jednoho dne roku 956 se po hradě roznesla radostná zpráva: „Kněžně Střezislavě se narodil další potomek!“ Syn dostal při křtu jméno Vojtěch. To v překladu znamená „útěcha, posila vojska“. Byl krásný a všichni se těšili, že bude takový také svým duchem. Nikdo netušil, že se z něj stane osobnost známá po celé Evropě.
4. Když byl Vojtíšek ještě v peřince, těžce onemocněl. Dostal vysokou horečku, na kterou v té době nebylo léku. Vypadalo to, že brzy zemře. Všichni na hradě nad ním plakali a modlili se za něj. Nejvíce byl smutný tatínek. Nešťastní rodiče už nevěděli, co mají dělat, tak řekli: „Pane Bože, pokud se uzdraví, ať se stane tvým služebníkem knězem.“ S tímto slibem položili děťátko na oltář Panny Marie.
5. Vojtíšek se zázrakem uzdravil. Rodiče ho pak vedli k tomu, co před Pánem Bohem slíbili. Pozvali proto na hrad vzdělané kněze. Jeden z nich se jmenoval Radla. Vojtěch se postupně naučil číst žalmy, odříkával je z paměti a učil se jim rozumět. Nejvíce času trávil právě s mladým knězem Radlou, který mu pomáhal a taky si s ním hrál.
6. Jednoho večera zabouchal na hradní bránu mnich, který se představil jako služebník Boží biskup Adalbert. Všichni na hradě byli zvědaví, s čím přichází. Během několika dní, které na Libici strávil, vyprávěl urozené rodině mnoho o Ježíši Kristu a také o tom, co prožil na misiích mezi pohany. Adalbert si všiml malého Vojtěcha, který mu se zájmem naslouchal. Poznal, že chlapec je velmi nadaný. Doporučil proto rodičům, aby jej poslali na studia.
7. Poté, co oslavil své šestnácté narozeniny, stanul před vchodem vyhlášené školy v dalekém městě Magdeburku. Byl mu přidělen vychovatel, který na něj dohlížel a pomáhal mu, když se učil tehdejšími vědám. Během devíti let se z něj stal vzdělaný a moudrý člověk.
8. Vojtěchovo nadání si pochvaloval ne jeden z učitelů. Byl mezi nimi i nejznámější učenec tehdejší doby – Oktrik. Vojtěch měl velmi dobrou paměť, ale také prudkou povahu. Nesl těžce přísnost učitelů ve škole. Někdy pro něj bylo velmi náročné vydržet sedět až do konce vyučování na jednom místě. Raději by se toulal někde v lese.
9. V Magdeburku sídlil arcibiskup Adalbert. Vojtěch ho již znal. Pamatoval si, jak před pár lety strávil několik dní u nich na hradě Libici. Už tehdy se Vojtěchovi stal vzorem v lásce k Bohu. Líbila se mu jeho odvaha jít na misie a vyprávět lidem o Kristu, který zemřel pro naši spásu. Proto Vojtěch při biřmování přijal jméno Adalbert, pod kterým je známý po celé Evropě.

10. Po studiích v Magdeburku pracoval ve službách prvního českého biskupa Dětmara v Praze. Vojtěch byl přítomný u jeho umírání. Viděl, jak trpí, když si uvědomoval, jak nepoctivě žil. Zoufalým hlasem biskup vyznal: „Černí duchové mě nezadržitelně unášejí do pekla.“ Na Vojtěcha to udělalo veliký dojem. Rozhodl se následovat ve všem Ježíše.
11. Biskup Dětmar zemřel. Na Levém Hradci se sešel kníže a sněm kněží, aby určili, kdo se stane jeho nástupcem. Netrvalo dlouho a všichni z přítomných volali: „Biskupem ať je Slavníkovec Vojtěch!“ Nenašel se totiž nikdo z tak vznešeného rodu a s takovým vzděláním a moudrostí jako Vojtěch.
12. Volbu biskupa musel potvrdit císař a arcibiskup. Vojtěch se proto odebral s velkým průvodem kněží, žáků a služebnictvem do italského města Verona. Na den sv. Petra a Pavla mu císař Ota II. slavnostně svěril prsten s biskupskou berlou. Arcibiskup na něj vložil ruce a vysvětil ho na kněze a biskupa.
13. Cestou zpět do Čech se Vojtěch zastavil v benediktinském klášteře. Byl nadšený životem mnichů. Modlili se a usilovali co nejvíce se podobat Pánu Ježíši. Vedli lidi k lásce a k víře v křesťanského Boha. Vojtěch se v myšlenkách vrátil do rodné vlasti a zatoužil po tom, aby i v Čechách všichni lidé uvěřili v Boha a skoncovali s pohanstvím.
14. V Praze mu kněží a lidé přichystali okázalé uvítání. Vojtěch netoužil po slávě. Věděl, že jen Bůh si zaslouží tolik slávy a lesku. Sesedl přede všemi ze svého koně, ze kterého nechal odebrat drahocenné otěže s ozdobami. Zul si boty a šel bosý do chrámu. Zde se modlil k Bohu o sílu a pomoc pro svou těžkou službu biskupa.
15. Vojtěch jako nový biskup nezhálel. Předsevzal si, že navštíví svěřené farnosti. Také tak učinil. Zastavil se i u maďarských sousedů. Na dvoře vévody Gejzy hlásal pokání a život podle evangelia. Byl to odvážný čin. Mohl klidně přijít o život, kdyby si to vévoda přál. Stalo se však něco jiného. Vévoda uvěřil v Boha na základě Vojtěchova kázání a požádal o křest svého syna Štěpána, který se později stal svatým. To byla významná událost pro rozšíření křesťanství v Maďarsku.
16. U sousedů v cizině došel Vojtěch velkého uznání a slávy. Když projížděl českou krajinou, setkával se s tím, že mnoho lidí sice chodilo do kostela a dávalo se pokřtít, ale v srdci zůstávali pohany jako dříve. Stále věřili pověrám, doma se klaněli u různých vyrobených sošek bůžků. Navzájem se nesnášeli, opláceli si zlé zlým, zabíjeli a kradli. Neděli trávili práci na poli či na trhu.
17. Vojtěch káral i bohaté velmože za jejich neuspořádaný život a prodej křesťanských zajatců do otroctví. Někteří měli více manželek, uctívali stromy a lesní prameny. Také napomínal mnohé kněze, kteří si neplnili své povinnosti a neposlouchali biskupa. Mnoha lidem byl proto trnem v oku. Vojtěch tak měl mnoho protivníků, kteří ho pomlouvali. Někteří mu i vyhrožovali smrtí, když od nich neodejde.
18. Hledal, co po něm Pán Bůh žádá, když jeho snažení mezi Čechy v jeho diecézi bylo marné. Lid i samotný panovník se postavili proti němu. Proto chtěl vykonat pouť do Svaté země a tam prosit za obrácení českého národa. Když se s tímto plánem svěril jednomu mnichovi, ten mu řekl: „Není to náhodou zbytečné maření času? Nezdá se ti, že Bohu jde sloužit na každém místě?“ Po tomto rozhovoru odešel Vojtěch se svým bratrem Radimem do ústraní benediktinského kláštera v Římě.

19. Přestože byl Vojtěch biskupem s urozeným původem, vykonával v klášteře stejnou práci jako ostatní spolubratři řeholníci. Radoval se, když mohl plnit ty nejpodřadnější úkoly. Umýval nádobí, běhal pro všechno, co potřeboval kuchař ke své práci. Každý den ráno chodil pro vodu. Byl poslušný svému představenému, kterého často navštěvoval s prosbou o radu. Společně s ostatními řeholníky četli Bibli a chválili Pána vším, co dělali.
20. Po dvou letech se Vojtěch vrátil zpět do Čech. Vyžádali si ho jeho krajané s příslibem, že se polepší a budou se snažit žít řádným životem. Do Prahy si s sebou vzal benediktinské mnichy. V roce 993 založil s pomocí knížete první český mužský klášter na Břevnově. Právě tito mniši položili základy vzdělanosti a umění v Čechách. Učili lidi obdělávat půdu, starat se o dobytek a žít podle evangelia.
21. Za krátký čas se rozhodl opustit českou zem. Lidé totiž neplnili daný slib. Stále si opláceli zlé zlým. Odešel po události, kdy se do kostela sv. Jiří přiběhla ukrýt před trestem jedna hříšnice, která podle pohanského zvyku měla být usmrcena. Prosila o smilování. Mstitelé nedbali slov a domlouvání biskupa Vojtěcha, aby ji nezapíjeli a nechali ji naživu. Přesto vtrhli do chrámu a ženu za vlasy vyvlekli ven, kde ji zabili.
22. Po této události Vojtěch usedl na koně a vydal se do kláštera v Římě. Cestou potkal ženu, která ho prosila o pomoc. Řekl jí: „Nemám tady s sebou nic, ale přijď zítra do města, a pokud mohu, rád ti dám, co potřebuješ.“ Po chvíli si uvědomil: „Kdo ví, jestli se oba dožijeme zítřka. Žena musí dostat svůj dar dnes, abych já nepropadl soudu a ona neutrpěla škodu!“ Vrátil se zpět a dal jí svůj plášť.
23. V klášteře dlouho nepobyl. Papež mu nařídil: „Vrať se opět do svého biskupství, a pokud tě tví krajané nepřijmou, můžeš jet na misie do jiné země.“ Poslechl. Navštívil však ještě významná poutní místa, kde u hrobů svatých mužů prosil o pomoc v boji s překážkami, které na něj čekají.
24. Zastavil se také u německého císaře Oty III. Ten si ho velmi oblíbil. Nabídl mu, ať zůstane na jeho dvoře. Bůh ho chtěl mít ale jinde. Během těch pár dní, které zde prožil, povzbuzoval šlechtice, aby jejich srdce byla plná lásky k bližním a k Bohu. Jen dobré skutky vykonané z lásky si vezmou po smrti do nebe. Sám za tmy chodil tajně po hradě a všem spícím čistil boty.
25. Jedné noci se mu zdál sen. Viděl v domě svého staršího bratra hezky připravená lůžka. Jeho postel byla nejkrásnější, purpurově červená, ozdobená květy, které se nedají s ničím srovnat. V horní části pokrývky byl nápis: „Tento dar ti připravila sama královna.“ Poznal, že postele znamenají rakve, jeho bratři budou zabiti a on se stane vytouženým mučedníkem na přímlovu Panny Marie.
26. Když se Vojtěch dozvěděl zprávu o hrozném události, která se stala na jeho rodném hradě Libici, plakal. Všichni jeho příbuzní Slavníkovci byli na den výročí smrti sv. Václava usmrceni mocichtivými knížaty. Nebyly ušetřeny ani ženy a děti. Z hradu zbyl jen popel.
27. Vojtěchovi záhy posel donesl dopis od Čechů, že si nepřejí jeho návrat. To byla Boží odpověď pro jeho život. S bratrem Radimem a mnichem Benediktem nastoupili na loď a plavili se po řece Visle až do Pruska. Doprovázela je početná družina. Tu jim na ochranu zajistil polský kníže Boleslav, který si Vojtěcha oblíbil.

28. Po několika dnech připluli do Pruska. Knížecí družina je vyložila na břeh a ještě ten večer se dala na útěk do bezpečí. Misionáři se nebáli žádné překážky. Věřili, že je mezi barbary posílá Bůh, aby jim přinesli radostnou zvěst evangelia. Pořídili si i stejné oblečení, které nosili tamější lidé, aby se od nich neodlišovali.
29. Tito misionáři v čele s Vojtěchem neměli mezi pohany úspěch. V Prusku nechtěli o evangeliu nic slyšet. Vysmívali se jim a vyhrožovali, že je usmrtí, pokud neodejdou. Toho se však nikdo z nich nebál.
30. Misionáři usnuli v posvátném háji. Nevěděli, že se zde uctívají pohanští bohové. Najednou zařinčely zbraně a zuřiví pohané sedmi ranami Vojtěcha zabili. Radim s Benediktem, kteří byli propuštěni, spěchali tu zprávu oznámit knížeti Boleslavovi. Ten obratem nechal vykoupit Vojtěchovo tělo zlatem a s velkou úctou ho uložit do hrobu v polském městě Hnězdně.
31. Sláva Vojtěchova jména vzrostla. Mnoho lidí navštěvovalo jeho hrob v Hnězdně. Prosili svatého Vojtěcha o přímlovu za vyslyšení svých proseb. Dnes je část ostatků uložena v Praze v katedrále sv. Víta.
32. Vojtěch byl muž velkých ctností,
skvěl se obzvlášť svatostí,
byl příklad biskupů,
učitel zástupů,
mnohá prošel místa,
aby hlásal Krista.
- Všichni společně voláme,
tebe pokorně žádáme,
ó Vojtěchu svatý,
rač nám pomáhati,
ať nezahyneme
a do nebe přijdeme.

Inspirace:

DURYCH Jaroslav. *Cesta svatého Vojtěcha*, Salve Regina 1997.

BRUNO Z QUERFURTU. *Život svatého Vojtěcha*, Zvon 1996.

PETIŠKA Eduard. *Čtení o sv. Ludmile, Václavovi a Vojtěchovi*, Karmelitánské nakladatelství 2007.

Kdo (si) hraje, nezlobí aneb scénky pro děti a katechety ke vzdělání a zábavě, Centrum pro katechezi Olomouc 1998.